

NH V M T R NG MAI ĐÀ L T

20/04/2005

Ngày mai, du khách ghé thăm Đà L t vào cu i năm, lúc mà nh ng t ng khí nh tràn v d n d p h n, b u tr i xanh h n và dân Đà thành khoác áo m dày h n, du khách bàng hoàng tr c màu h ng c a anh đào. Màu h ng này v thêm cho chân dung Đà L t m t thoáng Nh t B n, bên c nh nh ng villa dáng d p Tây Âu... và đó cũng là v đ p riêng khác mà Đà L t có, không gi ng b t c thành ph nào c a đ t n c: X Anh - đào. Dân Đà thành v n quen g i anh đào là Mai. Có vi c tìm cho đúng tên g i c a loài hoa này ph i nh các nhà sinh h c. Bi t đâu m t nhà nghiên c u th c v t nào đó có vin m t cảnh hoa đào m b m m t ti ng La-tinh "Prunoideae; abricotis..." nên bây gi nhà nghiên c u g i là mai, là đào hay anh đào đ u đ c c . Nh ng dù sao nó v n là mai Đà L t, hay anh đào nh du khách th ng g i... C cu i tháng 11, sau khi nh ng c m đã qu n n nóng n r các s n đ i, làm cho thành ph đ p nh m t b c tranh n t ng c a cu i th k 19, anh đào t t n h n, n mu n màng h n. Đ u tiên cây r ng h t lá, thân cành tr tr i m c meo, gi lên tr i nh ng b x ng. Khách đa c m có th bu n vì nghĩ đ n các cây khô ch t. Gió se nh lu n qua nh ng cành m ng manh, ch u đ ng, âm th m.

Nh ng m t bu i sáng, du khách d y s m nhìn qua c a s , c v n xanh, h n c v n xanh, bay m t p s ng nh và kìa: nh ng cành anh đào tr tr i mà khách không u ý, gi h ng lên nh ng n h ng tinh khi t, m màng và l i cu n. Đúng là màu anh đào n . Nh ng c m đã qu ch a tàn, màu vàng v n bàng b c đầu đây, nh ng nh hi u thân ph n mình, đã qu l i d n sau

những bông thành, cuội thung lũng, còn có thành phố các nẻo đường chính anh đào nở rộ. Con đường nào cũng hướng lên, những cành cây khung khiu hôm nào gió mang đốm sọc sọc, mặt sọc sọc đường, lung linh báo hiệu một thoáng xuân.

Có một điếu du khách mãi băn khoăn khi ngắm những cây anh đào đốm c trắng trong thành phố. Thông có rừng thông, dã quỳ có đốm dã quỳ... nghĩa là các đốm cây đều có một "buôn làng", "mặt quê hóm hóm". Thế mà anh đào sao chỉ có những hàng đốm trắng hay ven hồ mà thôi. Một đốm điếu m sinh thái nào đó ngăn trở nó hình thành rừng? Làm cho anh đào không có một "làng quê"?

Không! Đã từ lâu Đà Lạt vẫn có một rừng anh đào. Anh đào cũng có một "quê hóm hóm đốm trắng"!

Con suối Cam Ly chảy từ cửa Bá Húc còn hóp dòng và lồng lộng những đốm nắng thác thì mờ rờn. Rồi ào xuống những ghềnh đá tạo thành Cam Ly thác. Rồi dòng suối ì y dòng lị lị một khúc quanh, ngoặt lị ìm lị y chân đốm Lê Lai, dòng trở lị hóp, trở đá và sỏi. Nó c trôi qua hóm đá, vách đá xám dòng đốm dòng đôi một du khách lên cao dòng, trên cùng có một bãi đất thối nát, tàn tạ vùi thối gian cùng vùi những mầm đá cuội sần bay Cam Ly. Dòng suối những nuội tiệt muội n trở lị trung tâm Đà Lạt một lị n nả trở c khi rời xa. Mà thối vỹ, con suối trở rắng sọc quay ngược c v Đà thành: gồ gồ, nhón nôi, nó vòng qua thung lũng nhìn lị phía đốm Đa Cát những rị "lị c bốt tông tâm" nó đành buông xuôi theo dòng, ngắm ngùi đốm một ghềnh đá nhón hóm là Cam Ly hóm, một thác "mi-ni" vĩa đốm cho vài gia đình đốm nghé cuội tuội n trên các tảng đá ven bờ.

Sau Cam Ly hóm là lị u vĩa c gồ n giố ng mội con suối khác, giĩa dòng có đá nôi lên, có những cây sung đốm bên bờ, có dòng cây mua mĩa c ra đốm n bóm nĩa c, và còn bóng dáng một chiếc cửa đá sóp đốm bên dòng.

Dòng suối ì đốm n này ngày xưa dòng nĩa c qua một rừng vĩa mĩa c dĩa lị ng vào đốm cao, rừng vĩa ì y nay đã mất. Phía trên đốm cao, nôi mà rừng vĩa vĩa n có lúc "hóm thối nh" lan rừng đốm n... một rừng anh đào.

Ít ra là đốm những năm 60 rừng anh đào này vẫn còn. Nếu những chú sóc ì vùng này có "sóc" thì chiếc "lị ch s" cửa rừng anh đào và cuội c sinh hoạt ì đây phong phú lị m. Vào mùa đông,

anh đào nở hồng lên, nhòa chấy tràn ra, các chú sóc leo lên thò thò ng thò c nhòa mai. Chốc là ngọt ngào lịm theo lịm lị chú! Cỏ mọt rừng mai thênh thang ngay cõnh sân bay mà sóc không đỡ nhieu đỡ dùng hốt "kho lịm ng vô tìn" y, và cõ thỏ mai mợc tràn lan.

Trong rừng mai có mọt vài căn nhà không phõi kiõu biõ t thõ, mà có dáng nông trõi. Hõi mà rừng mai phát triển nhõ t, cõ tranh cũng lan tĩa đõn bõ tõõng nhõng căn nhà y. Mọt chõ nhà có hai con chó mõm đen to đõ, loõi chó Danois. Chúng nõm ngõ giõa sân, thõ nhõ thoõng thõ c đõ y tĩa ra quyõn, sĩa đõ c các chú sóc leo hút nhõa trên nhõng cây anh đào.

Rõng hoa đào đõp mãi trong ký õc cõa nhõng đõa trõ đõu trõn, bõn quõn đõi, quõy ná cao su đõ bõn chim chào mào và chim bõng trõng. Chúng bõn còn võng võ, tõõng nhõng hõn sĩa vào cãnh mai vang lên nhõng tõõng khõ khan. Đõi khi chúng bõn vào nhõng con sóc và chõ chõu bõ chõy khi hai con chó Danois rõõ t chõy tìn bõ tõõng.

Đã bao nhiêu năm rừng cây anh đào này đã rõc hõng, và có bõn sõng chung, thân cây khá giõng anh đào, cũng mợc meo, đõn mùa cũng rõng hõ t lá, nhõng khi nõ hoa, thì hoa trõng, đõn thõi kiõ t trái cho nhõng trái tròn nhõ hõn mõn Đà Lạt, da đõ sũ sũ, có võ chát hõn. Khi các nhà phân loõi hõc xõp vào bõng tên loõi cây gì, ta tõm giõi nó là cây "anh đào trõng". Thõ là "anh đào hõng" và "anh đào trõng" có duyên nõ, đã sõng chung và đã chõn "mọt quẽ hõõng". Nhõng bõn trõ con loõi giõi "anh đào trõng" là cây xá lõ. Sõng chung trong rừng này, còn có cây bõa, trái cũng chát nhõng đõ ấ hõn. Tõ t nhiên là bõn trõ không "tõ" mọt trái gì, chúng nõm tõ t cõ, tìm cách "ấ đõõc" tõ t cõ, không bõ chõ quõ anh đào, kiõ t thành chùm, có màu đõ Bordeaux khi chín, sau Tõ t Nguyên Đán. Có khi vì đõng quá, chát quá, không ấ đõõc, bõn trõ chà quõ anh đào, lõy nõõc bôi đõ môi, má, móng tay, móng chân nhõ nhõng cõ gái thích làm đõm.

... Thõ rõi, ngõõi ta phá rừng đõ quá! Ai cũng bõ ra vài ngày "lao đõng đõ cõi". Hõ t các đõi thông ven Đa Cát, ngõõi ta đõn luôn cây anh đào... đõn mọt ngày, rừng mai huy hoàng mọt thuõ không còn nõa. Nhõng đõa trõ năm xõa y, giõ lõn rõi. Có ngõõi đã có gia đõnh, có ngõõi là nhà thõc võ t hõc, nõu có đõp trõ lõi "võõn xõa", có nhõ gì chãng? Lòng có man mác không?

Bây giõ, du khách đõn Đà Lạt không còn đõõc nhìn rừng anh đào nõa, mọt phõn nào cũng cõm thõy thiõu thõn khi đõn xõ đõõc giõi là "Xõ anh đào". Nhõng trong tõõng lai, biõ t đõu quẽ hõõng anh đào õ Cam Ly lõi đõõc tái đõng? Trong niõm tin cõa ngõõi dân Đà thành, rừng mai sõ hõi sinh, chim chõc sõ đõn Đà Lạt ca hót nhõu hõn... và con ngõõi sõ thoõi mái hõn.

(Sầu tím)

